

Toimenpideohjelma ja itsearviointityökalu hyvinvointialueiden tueksi

Teksti: Hanna Toiviainen
ohjelmapäällikkö, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus

**Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus on
julkaissut hyvinvointialueille asiakas- ja
potilasturvallisuusstrategian toimenpideohjelman.
Valmistelussa on työkalu itsearviointia varten.**

Hanna Toiviainen

Toimenpideohjelma tukee strategian etene- mistä, konkretisoi toimeenpanoa ja vaiheistaa viisivuotiskautta. Ohjelmasta löytyvät askelmerkit tavoitteiden saavuttamiseen, ja se yhtenäistää val- takunnallisesti tekemistä, mittarointia, seurantaa ja arviointia.

Ohjelmassa kuvataan työkalut, jotka val- mistuvat hyvinvointialueille toimeenpanon tueksi. Valmiina ovat jo

- kuvaus/tarkistuslista johtamisen rakenteista asiakas- ja potilasturvallisuuden ja valvon- nan menettelyjen kannalta
- kuvaus/tarkistuslista sopimuksista ja sopi- musohjauksesta yksityisten sosiaali- ja terve- ydenhuollon palveluntuottajien kanssa
- tarkistuslista digitaalisten ja etänä annetta- vien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen hankinta- ja ulkoistamissopimuksiin
- runko palvelunjärjestäjän lakisäätöisen oma- valvontaohjelman sisällöksi.

Työkalut löytyvät materiaalipankista verkkosivulta www.asiakasjapotilasturvallisuuskeskus.fi.

Itsearviointityökalu

Hyvinvointialueille (HVA) valmistellaan itsearvi- ointityökalua, jonka mallina on käytetty Ruotsin potilasturvallisuuden kehittämisohjelman työka- lua.

Itsearviointityökalu auttaa

- laatimaan HVA:n asiakas- ja potilasturvalli- suustyön tilannekuvan analyysin ja tunnista- maan mahdollisia katveja turvallisen palve- lun ja hoidon varmistamiseksi
- tukemaan HVA:n johtoa yhteisymmärryk- sen luomiseksi vahvuuksista ja parannus- kohteista hyvän ja turvallisen hoidon takaa- miseksi
- priorisoimaan kehittämistehtäviä haasteisiin vastaamiseksi
- suunnittelemaan asiakas- ja potilasturvalli- suustyötä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
- laatimaan HVA:n potilasturvallisuus- ja omavalvontasuunnitelmia
- vertailemaan HVA:n tilannetta muiden HVA:iden tilanteeseen ja tunnistamaan yh- dessä kehittämisen kohteita.

Toimenpideohjelman tarkoitus ja toimeenpano

Konkretisoi strategian toimeenpanoa, eli muuttaa suunnitelman käytännön tehtäviksi tai työkaluiksi, jotka edistävät tavoitteiden saavuttamista.

Vastuu strategian toimeenpanosta on palvelunjärjestäjillä ja -tuottajilla sekä palveluyksiköillä ja kaikilla sidosryhmillä, jotka toiminnallaan voivat edistää tavoitteita.

Itsearviointityökalu sisältää asiakas- ja potilasturvallisuuden seurantamittareita, jotka on laadittu VN TEAS -hankkeen ”Potilas- ja asiakasturvallisuuden tilannekuva ja seurantamittarit” <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163632> pohjalta. Asiakas- ja potilasturvallisuusmittareiden käyttöönotto hyvinvointialueilla on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiin tavoitteisiin vuosille 2023–2026 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164463>. Niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain, ja hyvinvointialueiden tulee huomioida tavoitteet palvelustrategioissaan.

Mittareiden kehittäminen jatkuu Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen Tasomittaus-kehittämislinjassa, ja joitakin mittareista on jo pilotoitu hyvinvointialueilla.

Kansainvälinen vertailu mittareiden avulla

Itsearviointityökalu mahdollistaa kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian seurannan ja tilannekuvan muodostamisen, ja sitä hyödynnetään myös raportoinnissa Maailman terveysjärjestölle (WHO). WHO:n maailmanlaajuisen potilasturvallisuuden tavoiteohjelmasta vuosille 2021–2030 [WHO Global Patient Safety Action Plan 2021–2030](#) on valittu Suomen strategian toimeenpanon seurantaan kymmenen kärkitavoitetta ja -mittaria, joiden avulla nähdään miten Suomi sijoittuu kansainvälisesti. Niiden toteutumisen avulla pystymme myös arvioimaan, olemmeko vuonna 2026 saavuttaneet päämäärän olla asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa. ○

Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen tehtävänä on koordinoita strategian toimeenpanoa. Keskus auttaa ja tukee

- tarjoamalla maksuttomia verkostoja, työkaluja, malleja ja kuvauksia
- kouluttamalla ja viestimällä
- kehittämällä asiakas- ja potilasturvallisuusmittaristoa
- seuraamalla ja arvioimalla toimeenpanoa.

Keskus julkaisee vuosittain strategian toteutumisen seurantaraportin sekä arvioinnit tavoitteiden toteutumisesta vuosina 2024 ja 2026.